सन् २०१२ को विषय घोषणा

घरमा शान्ती देखी बिश्वमा शान्ती सम्मः

सैनिकबादलाई चुनौती दिदै महिला बिरुद्ध हुने हिंसाको अव हामी अन्त्य गरौ

घरमा शान्ती देखी बिश्वमा शान्ती सम्मः महिला बिरुद्ध हुने हिंसाको अव हामी अन्त्य गरौ र सैनिकबादलाई चुनौती दिऔं भन्ने विश्वव्यापी बिषय (Theme) साथ २०१२ को १६ दिने अभियान निरन्तर अधि बढ्ने छ । यस बर्षको अभियान लैङ्गिक हिंसा र सैनिकबाद बीचको बिरोधाभास सम्बन्ध बारेमा हाम्रो यो वकालत तेस्रो बर्षमा प्रबेश गरेको छ । सहभागी संगठनहरु र व्यक्तिहरुबाट प्राप्त पृष्टपोषणका (Feedback) आधारमा महिलाहरुको लागि विश्वव्यापी नेतृत्व केन्द्र, (Centre for Women's Global Leadership) यस अभियानको विश्व स्तरीय संयोजकको रुपमा सैनिक बादलाई चुनौती दिने र गहिरा आर्थिक र सामाजिक संरचनाहरुको, जसले लैङ्गिक हिंसालाई लामो समयदेखी निरन्तरता दिई राखेका छन, खोजतलास र अन्बषेण गर्ने उद्देश्यले सहभागीहरुसंग निकटमा रहेर, निरन्तर कार्य गरिरहने छ ।

सैनिकबाद महिला बिरुद्ध हुने हिंसाको एक प्रमुख श्रोत रहेको छ । सैनिकबाद एक विचारधारा हो जसले त्रास सृजना गर्दछ र यसले विवादको समाधानको लागी हिंसाको प्रयोग र आक्रमणलाई पश्रय दिन्छ र आर्थिक र सामाजिक स्वार्थको लागि सैनिक हस्तक्षेपलाई समर्थन गर्दछ । **सैनिक बादको गहिरो प्रभाव रहेको छ जसको संस्थागत, सास्कृतिक र मनोबैज्ञानिक असरहरु हाम्रो समाजमा व्यापक रुपमा सवैलाई पार्दछ ।** सैनिकबादले हिंसामा आधारित पुरुषत्वलाई विशेष पश्रय दिन्छ र यस्तो मान्यता राख्दछकी हिंसा समस्या साधान गर्ने एक प्रभावकारी उपाय हो । **सैनिकबादले हाम्रो समग्रसमाज जसमा महिला, बालवालिका र लोग्ने मान्छे सहित सवैको सुरक्षामा प्राय जसो चिन्ताजनक स्थिति ल्याउँदछ ।** सैनिक बादले द्वन्दको समयमा यौनजन्य हिंसादेखि बालबालिकाहरुमा खेलौना बन्दुकको (Toy Gun) प्रयोग बढाउनुको साथै हामीले महिला, पुरुष, परिवार, छिमेकीहरुलाई हेर्ने तरिका र हाम्रो सार्वजनिक जीवनलाई हामीले हेर्ने तरिका र निश्चित देशहरु प्रति हाम्रो दृष्टिकोण समेतमा सैनिकबादले प्रभाव पार्दछ [1] ।

सन् २०११ मा, पाँचवटा प्राथमिकता क्षेत्रहरु जुन विश्वव्यापी बिज्ञ समूहबाट पहिचान गरिएको थियो र यी क्षेत्रहरु विश्वव्यापी बिषय (Theme) बाट सृजना भएका हुन् । यी पाँच प्राथमिकताका क्षेत्रहरु यस प्रकार छन्: (क) महिलाको बिरुद्ध हुने राजनैतिक हिंसा, (ख) साना हतियारहरुको प्रचुर उपयोग र घरायसी हिंसामा यिनीहरुको प्रयोग, (ग) द्वन्द र यस पछिको समयमा हुने यौनजन्य हिंसा, (घ) राज्यका निकायहरुबाट हुने यौन जन्य र लैङ्गिक हिंसा, (ङ) सैनिकबाद र महिला विरुद्ध हुने हिंसाको कडिलाई (Link) चुनौती दिनको लागि महिला, शान्ती र मानवअधिकार सम्बन्धी आन्दोलनहरुको भूमिका ।

सन् २०११ को अभियानका सहभागीहरुबाट प्राप्त पृष्टपोषणको आधारमा बनेको यस बर्षको १६ दिने अभियानले[2] खासगरी माथि उल्लेख गरिएका मध्ये निम्न अनुसारका तीनवटा प्राथमिकताका क्षेत्रहरुलाई जोड दिने छः

१. राज्यका निकायहरुबाट हुने हिंसाः सरकार र राज्यका निकायहरुले राजनैतिक उद्देश्य हासिल गर्न हिंसाको प्रयोग गर्दछन् । सैनिकबादका बिचारधाराहरुलाई प्रयोग गरेर राज्य सुरक्षाको लागि आबश्यक भन्ने बाहनामा धम्कीलाई सुरक्षाका उपायहरुको रुपमा लागु गरिन्छ । सैनिकबादको हिंसाको संस्कृति भित्र बसेर अधिकार प्राप्त ओहोदामा रहेका व्यक्तिहरुले के ठान्दछन् भने उनीहरुले कुनै पनि सजाय भागी नभइकन अपराध गर्न सक्दछन् जुन कुरा सैनिककेन्द्र भित्र हुने यौन जन्य अपराधहरु; हिंसाबाट र आक्रमणबाट पीडित भई आफ्ना उजुरी दर्ता गर्न आउने महिलाहरुलाई पुलिसबाट हुने धम्मी; महिलाहरुलाई सताउने र हैरानी दिने जस्ता हाल भई रहेका व्यवहारहरु; महिला पर्दशनकारीहरु माथि अधिकारीहरुबाट हुने करकापबाट गरिने "कुमारीत्वको परीक्षण"; र सैनिक अखडाहरुको नजिक बस्ने महिलाहरु विरुद्ध हुने हिंसा जस्ता उदाहरणहरुबाट यो तथ्य प्रष्ट भएको छ । यस्ता राज्यका निकायहरुबाट महिलाहरुका अतिरिक्त महिलाहरुको मानव अधिकारको रक्षा गर्ने अधिकारकर्मीहरु समेत लक्षित गरिएको छ जसले आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक अधिकारहरु र नागरिक अधिकार र राजनैतिक अधिकार सम्बन्धी कार्य गर्दछन् । **यस्तो राज्यको जवाफदेहीता अभाव र यौनजन्य र लैङ्गिक हिंसाका अपराधीहरुलाई कानूनको दायरामा ल्याउन नसक्नु सैनिकबादको अन्त्य गर्ने दिशामा ज्यादै गम्भीर चुनौतीको रुपमा रहेको छ ।**

२. घरेलु हिंसा र साना हतियारहरुको भूमिकाः यो एक बास्तविकता हो कि घरेलु हिंसा अहिलेसम्म पनि संसारको हरेक कुनामा घटिरहेको छ, जुन लामो समयदेखीको समस्या हो जसको विरुद्ध महिलासँग सम्बन्धित संगठनहरुले आवाज उठाइरहेका छन् । यो अनुमान गरिएको छ की बहुसंख्यक महिलाहरुले आफुसँग सहवास गर्ने पुरुषबाट हुने घरेलु हिंसाबाट जीवनको कुनै न कुनै समयमा पीडित भएका छन्[3] । यस्तो हिंसा अझबढी खतरनाक हुन्छ जव साना हात हतियार (बन्दुक र धारिलो हतियार) घरमा राखिएको हुन्छ किनकी यस्ता हतियारहरुले महिला तथा बालबालीकाहरुलाई शारिरीक हानी नोक्सानी र चोट पुर्‍याउँदछ र/अथवा तिनीहरुलाई हत्या गर्न समेत प्रयोग हुन सक्छ । **साना हतियारहरुले महिला बिरुद्ध हुने हिंसालाई सहयोग मात्रै पुर्‍याउने हैनकी यिनीहरुले हिंसात्मक रुपको पुरुषत्वलाई निरन्तरता समेत दिन्छन् ।** चाहे द्वन्दको समय होस वा शान्तीको अवस्था होस यदि घरमा बन्दुक छ भने यस्को परिणाम त्यही हुन्छः **धेरै**

बन्दुक हुनु भनेको महिलाहरुलाई बढी खतरा हुनु हो । तसर्थ यो बर्ष हामीहरुले साना हतियारहरुको व्यापार, यिनीहरुको बढ्दो प्रयोग र महिला बिरुद्ध हुने हिंसाको निरन्तरतामा यस्ता हतियारहरुले खेलेको भूमिका जस्ता विषयहरुमा हामीहरु होसियार पूर्वक सुक्ष्म जाँच गर्ने छौं । कानूनी सुधार र सेवाहरुमा ठूलो प्रगति भएतापनि धेरै महिला संगठनहरुले यो अत्यन्त जरुरी विषयमा आफ्नो कार्य निरन्तर रुपमा जारी राख्ने छन् ।

३. द्वन्द काल र यस पछि हुने यौनजन्य हिंसाः लैङ्गिक श्रेष्ठता कायम राख्न र राजनैतिक ओहोदामा रहिरहनको लागि बल पुऱ्याउन द्वन्द काल र यस पछिको समयमा हुने यौनजन्य हिंसा प्रयोग गरिएको हुन्छ । महिलाहरुमा, उनीहरुको परिवारमा र समुदायमा डर सृजना गर्न, अपमानित गर्न र सजायँ दिन यसलाइ एक चालको (tactic) रुपमा प्रयोग गरिएको हुन्छ । हालका केही बर्षमा यो अपराध बारे चासो बढेतापनि **महिलाको सुरक्षा र पुर्नस्थापना कार्यमा यौनजन्य हिंसा प्रमुख बाधकको रुपमा रहिरहेको छ** र यसले महिलाहरुलाई शारिरीक, मनोबैज्ञानिक र सामाजिकरुपमा दुर्बल वनाएको छ । शशस्त्र द्वन्दले समाजमा अस्थिरता र असुरक्षा ल्याउनुको साथै महिला विरुद्ध हुने हिंसालाई झन तिव्र बनाएको छ र यस हिंसालाई झन उग्र, व्यापक र घातक बनाउँदछ । जब सैनिकीकरण बाताबरण रही रहन्छ भने "त्यस्तो" द्वन्दको अन्त्य पछि पनि यौन जन्य हिंसा घर र समाजमा भई रहने सम्भावना हुन्छ । **धेरै महिला संगठनहरुले के कुरालाई जोड दिएका छन् भने द्वन्दकाल र द्वन्दपछिको समय बीच कृत्रिम फरक शव्दमा देखिएतापनि द्वन्दको औपचारिक अन्त्य पछि पनि सैनिक हिंसा भइरहेको हुन्छ ।**

यस बर्षको १६ दिने अभियानले सरकारलाई उनीहरुको कार्य प्रति जिम्मेबार बनाउन र सरकारी संरचनाहरु जसले लैङ्गिक आधारित हिंसालाई निरन्तरता दिएका छन तिनीहरुलाई चुनौती दिन हामीहरुले महिला अधिकार कर्मीको हैसियतले के गर्न सक्छौं भन्ने बिषयमा सोच्ने र विचार गर्ने एक मौका प्रदान गर्ने छ । सँधै झैं, यस केन्द्रले कार्यकर्ताहरुलाई यस १६ दिने अभियानलाई सदुपयोग गरी यस्ता विषयहरुमा ध्यान दिन प्रोत्साहन गर्ने छ जुन स्थानीय स्तरमा सवभन्दा बढी सान्दर्भिक छन् । यस अभियानमा सहभागी हुँदा हामीहरुलाई लैङ्गिक आधारित हिंसाको विरुद्धमा समर्थन जुटाउन अवसर प्रदान गर्ने मात्र हैनकी यसले हाम्रो आवाज अन्य देश र क्षेत्रहरुका महिलाहरु जसले चुप लागेर बस्न मानदैनन् उनीहरुको आबाजमा हाम्रो आवाजले थप उर्जा दिनेछ । लैङ्गिक आधारित हिंसा यस्तो विषय हो जसले हामी सवैलाई धेरै क्षेत्रमा प्रभाव पार्दछ । यस सन्दर्भमा हाम्रा सरकारहरुलाई यस समस्या प्रति जवाफ दिने, पीडिहरुलाई संरक्षण गर्ने र यसको निराकरण गर्ने जिम्मेबारी छ ।

१६ दिने अभियानको बारेमा

लैङ्गिक हिंसा विरुद्धको १६ दिने क्रियाशिलता लैङ्गिक हिंसाको अन्त्य गर्नको लागि समर्पित एक विश्वव्यापी अभियान हो । महिलाहरुको लागि विश्वव्यापी नेतृत्व केन्द्र विश्व स्तरको संयोजक हो । यो अभियानको शुभारम्भ हुने दिन नोभेम्वर महिनाको २५ तारिख जुन दिनलाई लैङ्गिक हिंसा अन्त्य गर्न मनाइने अन्तराष्ट्रिय दिवस पनि हो र यस अभियानको समापन हुने दिन डिसेम्बर १० तारिख हो जुन दिनलाई मानव अधिकार दिवसको रुपमा मनाइन्छ । यी दिनहरु किन छानिएको हो भने लैङ्गिक हिंसा भनेको मानव अधिकारको उल्लंघन हो । यो अभियान सफल हुनाको कारण के हो भने संसार भरका दशौं लाख महिलाहरु र हजारौंको संख्यामा संगठनहरु यस कार्यमा क्रियाशिल रहेका छन् र उनीहरु लैङ्गिक हिंसा अन्त्य गर्नको लागि बचनबद्ध छन्[4] ।

२०१२ मा कार्य अगाडि बढाऔं सामाग्रीहरु (2012 Take Action Kit)

महिलाहरुको लागि विश्वव्यापी नेतृत्व केन्द्रले २०१२ मा कार्य अघि बढाऔ सामाग्रीहरुको विकास गरिरहेको छ जसमा आबश्यक साधनहरु समावेश गरिएका छन् जसले तपाईहरुलाई १६ दिने अभियानका क्रियाकलापहरु व्यवस्थित गर्न सहयोग गर्ने छ । सामाग्रीहरु भएको बिशेष झोला बहु भाषाहरुमा अगस्त महिनादेखि उपलब्ध हुने छ । सहभागीहरुले हाम्रो वेबसाइट (http:16dasyscwgl.rutgers.edu) मा गई कार्य अगाडि बढाऔं २०१२ सामाग्रीहरु डाउन लोड गर्न सक्नु हुने छ वा छापिएका सामाग्रीहरु आाबश्यक भएमा अनुरोध गर्न सक्नु हुने छ । तपाईहरुले गर्नु भएको कार्यलाई हाम्रो इन्टरनेट ठेगानामा रहेको अभियान पात्रो (Compaign Calendar) मा राखी दिन नभुल्नु होला ! धन्यबाद !

कसरी इन्टरनेटसँग सम्पर्क राख्ने र अझ बढी सिक्ने

- १६ दिने अभियानको आधिकारीक वेबसाइटः http://16dayscwgl.rutgers.edu
- भएका कार्यहरुलाई इन्टरनेटमा राखिएको अभियान पात्रो (Campaign Calender) मा कसरी समावेश गर्ने र कसरी खोजी गर्नेः http://16dayscwgl.rutgers.edu/campaign-calendar

- १६ दिने listserve को सदस्य बन्नको लागिः http://email..rutgers.edu/mailman/listinfo/16days_discussion
- Facebook:http://www.facebook.com/16DaysCompaign
- Flicker: http:www.flickr.com/photos/16dayscompaign
- Twitter: https://twitter.com#!/CWGLRutgers
- 16 Days Twitter hashtag:#16days
- YouTube: http://www.youtube.com/user/CWGLRugters
- हामीहरुलाई कुनै पनि समयमा इमेल गर्नः 16days@cwgl.rutgers.edu

---

[1] महिलाहरुको लागि विश्वव्यापी नेतृत्व केन्द. २०११. "Intersections of Violence Against Women and Militarism Meeting Report." http://www.cwgl.rutgers.edu/resources/publicatios/gender-based-violence/388-intersections-of-violence-against-women-and-militarism-meeting-report-2011.

[2] महिलाहरुको लागि विश्वव्यापी नेतृत्व केन्द.२०१२ "16 Days of Activism Agaisnt Gender Violence:Analytical Summary." http://16dayscwgl.rutgers.edu/previous-years/2011/16days-analytical-summary-2011.

[3] World Health Organization. 2005. "WHO Multi-Country Study on Women's Health and Domestic Violence against Women: Initial Results on Prevalence, Health Outocmes and Women's Responses." http://www.who.int/gender/violence/who_multicountry_study.

[4] महिलाहरुको लागि विश्वव्यापी नेतृत्व केन्द. २०१२. "16 Days Activism Against Gender Violence: Analytical Summary." http://16dayscwgl.rutgers.edu/previous-years/2011/16-days-analytical-summary-2011.